

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΔΙΑΛΕΞΗ #3

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2013-14

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΚΑΙ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ

Προβλήματα της φορολογίας

Οι φόροι δεν αυξάνουν πάντα με τους συντελεστές
(μείωση παραγωγής, φοροδιαφυγή)

$$T = \theta \cdot Z$$

Άμεσοι φόροι: Απόκρυψη εισοδήματος $Z \rightarrow Z - A$

Έμμεσοι φόροι: Μείωση ζήτησης λόγω αύξησης τιμών
Απόκρυψη συναλλαγών (A)

$$A = A(\theta), \text{ με } A'(\theta) > 0$$

Φορολογητέα ύλη: $\rightarrow Z = Z(\theta), \text{ με } Z'(\theta) < 0$

Οπότε το T στην αρχή αυξάνει, μετά ελαττώνεται

Έμμεσοι φόροι:

$$T = \theta \cdot C ,$$

$$\text{Εάν } \theta \rightarrow 0, \quad \Rightarrow T \rightarrow 0$$

$$\text{Εάν } \theta \rightarrow \infty, \quad C \rightarrow 0 \quad \Rightarrow T \rightarrow 0$$

$$\text{Εστω: } C = c_0 \cdot \exp(-\sigma \theta)$$

$$\text{Τελικά: } T = \theta \cdot c_0 \cdot \exp(-\sigma \theta)$$

Έμμεσοι φόροι:

Αντιστρόφως ανάλογοι της ελαστικότητας ζήτησης

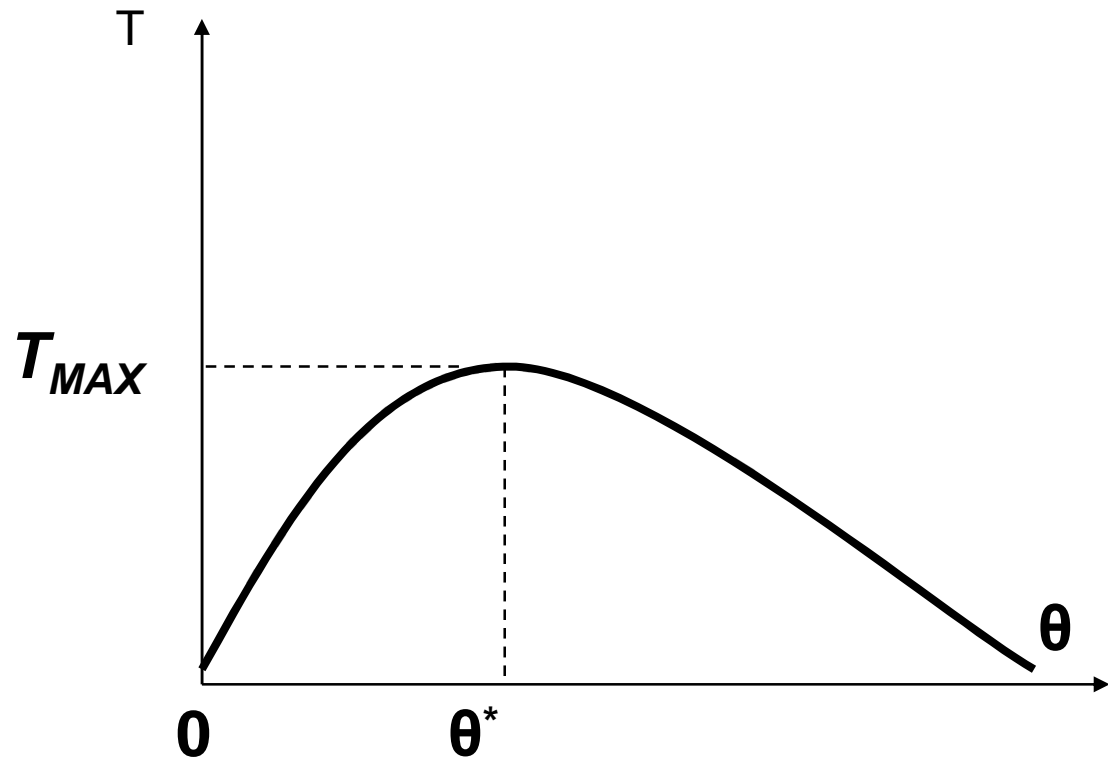
$$\frac{\partial T}{\partial \theta} = c_0 \cdot \exp(-\sigma\theta) \cdot [1 - \sigma\theta] \quad \Rightarrow$$

$$\max T \quad \text{όταν} \quad \theta^* = \frac{1}{\sigma}$$

Τσιγάρα: σ μικρό $\Rightarrow \theta$: υψηλό (240%)

Βιβλία: σ μεγάλο $\Rightarrow \theta$: χαμηλό (4%)

Καμπύλη Laffer στην έμμεση φορολογία

Όταν η ζήτηση είναι πολύ ελαστική,
η αύξηση του φορολογικού
συντελεστή μπορεί να ΜΕΙΩΣΕΙ τα φορολογικά έσοδα

Άμεσοι φόροι:

$$T = \theta \cdot Y ,$$

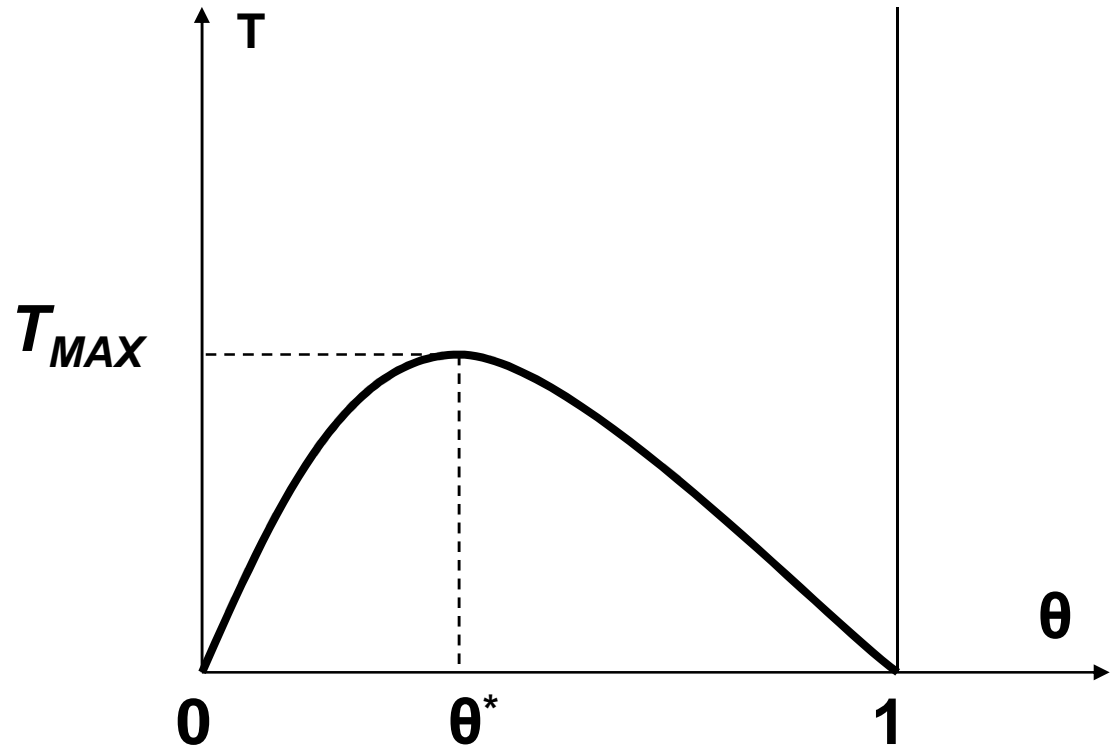
$$\text{Εάν } \theta \rightarrow 0, \quad \Rightarrow T \rightarrow 0$$

$$\text{Εάν } \theta \rightarrow 1, \quad Y \rightarrow 0 \quad \Rightarrow T \rightarrow 0$$

$$\text{Εστω : } Y = Y_0 \cdot \exp(-\lambda \theta)$$

$$T \text{ τελικά : } T = \theta \cdot Y_0 \cdot \exp(-\lambda \theta)$$

Καμπύλη Laffer στην άμεση φορολογία

Όταν η φορολογία είναι βαριά, η μείωση του φορολογικού συντελεστή μπορεί να **ΑΥΞΗΣΕΙ** τα φορολογικά έσοδα

Στην πράξη όμως επαληθεύεται μόνο σε ακραίες περιπτώσεις!

Άμεσοι φόροι:

$$\frac{\partial T}{\partial \theta} = Y_0 \cdot \exp(-\lambda \theta) \cdot [1 - \lambda \theta] \quad \Rightarrow$$

$$\max T \quad \text{όταν} \quad \theta^* = \frac{1}{\lambda}$$

**Όταν το λ είναι μεγάλο (εύκολη φοροδιαφυγή)
Είναι καλύτερο να βάζεις μικρότερους φόρους !!!!**

Το πρόβλημα διαχρονικής αξιοπιστίας στην φορολογία των Συντελεστών Παραγωγής

Ένας επενδυτής σκέφτεται να επενδύσει κεφάλαιο K σε μία χώρα με φορολογικό συντελεστή θ^K : $K=K(\theta^K)$, $dK/d\theta < 0$.

Η κυβέρνηση μπορεί να επιλέξει χαμηλή ή υψηλή φορολογία

Υψηλή \rightarrow Δεν θα έλθουν ξένες επενδύσεις

Χαμηλή \rightarrow Δεν θα μαζέψει αρκετά έσοδα

Περίοδος 1: Χαμηλή φορολογία \rightarrow Γίνεται η επένδυση

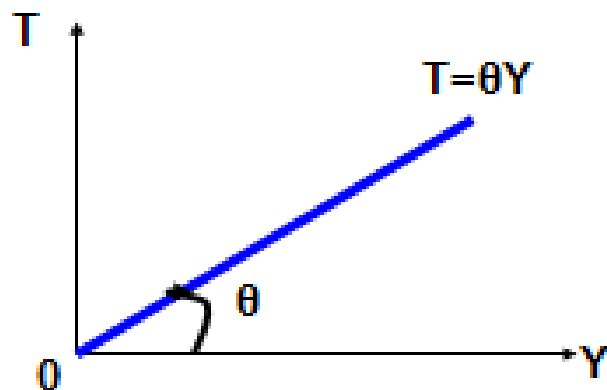
Περίοδος 2: Με δεδομένη την επένδυση \rightarrow Υψηλή φορολογία

Άρα: **Τελική φορολογία > αναμενόμενης \rightarrow αιφνιδιασμός**

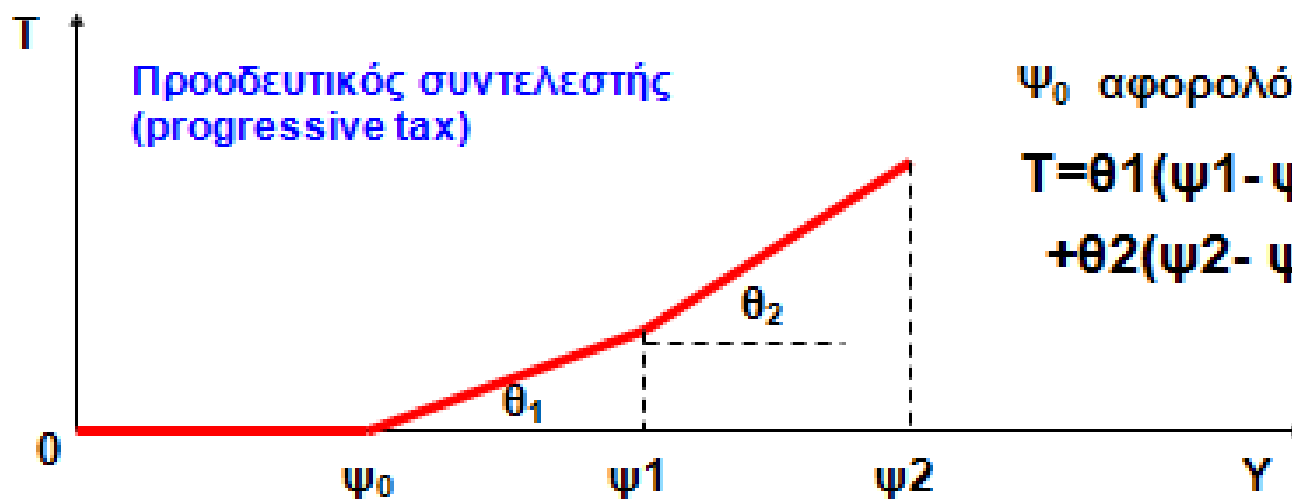
Εάν αυτό πιθανό να συμβεί \rightarrow Δεν γίνεται η επένδυση εξ αρχής

Αξιοπιστία : Ειδικό καθεστώς προστασίας ξένων επενδύσεων

Προοδευτική φορολόγηση εισοδήματος

Ενιαίος συντελεστής
(flat tax)

Προοδευτικός συντελεστής
(progressive tax)

ψ_0 αφορολόγητο

$$T = \theta_1(\psi_1 - \psi_0) + \theta_2(\psi_2 - \psi_1)$$

Παράδειγμα Φορολογικής αφαίμαξης λόγω πληθωρισμού

Αφορολόγητο όριο: $\psi_0 = 12.000\text{€}$ με $\theta_0 = 0$

1^ο Κλιμάκιο φορολογίας: $\psi_1 = 30.000$ με $\theta_1 = 0.20$

2^ο Κλιμάκιο φορολογίας: $\psi_2 = 40.000$ με $\theta_2 = 0.30$

Εισόδημα: $Z = 29.000\text{€}$,

Φόρος: $T = \theta_1 \cdot (29.000 - 12.000) = 3.400\text{€}$

Πληθωρισμός: $\pi = 10\%$

Εισόδημα: $Z' = 1.10 \cdot 29.000 = 31.900\text{€}$

Φόρος: $T' = \theta_1 \cdot (30.000 - 12.000) + \theta_2 \cdot (31.900 - 30.000) = 3.600 + 470 = 4.070\text{€}$

Αφαίμαξη: $T' - T = 4.070 - 3.400 = 670\text{€}$

Φορολογική αφαίμαξη λόγω πληθωρισμού

Αφορολόγητο όριο: ψ_0 με $\theta_0 = 0$

1^ο Κλιμάκιο φορολογίας: ψ_1 με $\theta_1 > 0$

Εισόδημα: Z , έστω $\psi_0 < Z < \psi_0 + \psi_1$

Φόρος: $T = \theta_0\psi_0 + \theta_1(Z - \psi_0)$

Μέσος συντελεστής φορολογίας: $\theta_M = \frac{T}{Z} = \frac{\theta_0\psi_0 + \theta_1(Z - \psi_0)}{Z} = \theta_1 - \frac{\theta_1\psi_0}{Z}$

Πληθωρισμός: $\pi \Rightarrow Z' = (1 + \pi)Z$

Νέος μέσος συντελεστής φορολογίας: $\theta'_M = \theta_1 - \frac{\theta_1\psi_0}{Z(1 + \pi)} > \theta_M$

Αφαίμαξη: $\theta'_M - \theta_M = \frac{\theta_1\psi_0}{Z} - \frac{\theta_1\psi_0}{Z(1 + \pi)} = \frac{\theta_1\psi_0}{Z} \left[1 - \frac{1}{1 + \pi} \right] = \frac{\pi}{1 + \pi} \cdot \frac{\theta_1\psi_0}{Z} \approx \frac{\pi\theta_1\psi_0}{Z}$

Τιμαριθμική αναπροσαρμογή: $\psi'_0 = (1 + \pi)\psi_0, \psi'_1 = (1 + \pi)\psi_1$

ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΚΑΘΑΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	33,393	35,624	37,081	37,500	39,257	42,206	46,293
ΤΟΚΟΙ	9,914	9,711	9,134	9,416	9,464	9,774	9,589
ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	24,463	26,077	28,297	31,319	36,026	38,912	40,527
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	34,377	35,788	37,431	40,735	45,490	48,686	50,116
ΑΕΠ	121,517	130,926	141,354	153,045	168,417	181,088	213,207
ΕΣΟΔΑ ΩΣ % ΑΕΠ	27.48	27.21	26.23	24.50	23.31	23.31	21.71

(Καθαρά έσοδα) = (συνολικά έσοδα) – (επιστροφές φόρων)

Πίνακας 5.3 Έσοδα τακτικού προϋπολογισμού
(σε εκατ. ευρώ)

	2009	2010			2011	Μεταβολή %	
	Πραγμ/σεις	Προϋπ/σμός	ΠΟΠ	Εκτιμήσεις πραγμ/σεων	Προβλέψεις	2010/2009	2011/2010
A. Τακτικά έσοδα (I+ II + III + IV)	52.307	56.950	58.744	54.853	57.520	4,9	4,9
I. Άμεσοι φόροι	21.431	23.725	21.859	20.440	20.880	-4,6	2,2
Φόρος εισοδήματος	16.589	17.375	15.704	14.900	14.820	-10,2	-0,5
Φυσικών προσώπων	10.841	11.400	10.760	9.950	10.600	-8,2	6,5
Νομικών προσώπων	3.813	3.525	3.044	3.335	2.800	-12,5	-16,0
Ειδικών κατηγοριών	1.935	2.450	1.900	1.615	1.420	-16,5	-12,1
Φόροι στην περιουσία	526	865	895	600	910	14,1	51,7
Άμεσοι φόροι ΠΟΕ	2.446	2.725	2.430	2.310	2.700	-5,6	16,9
Λοιποί άμεσοι φόροι	1.870	2.760	2.830	2.630	2.450	40,6	-6,8
II. Έμμεσοι φόροι	28.293	30.419	33.810	31.472	31.980	11,2	1,6
Φόροι συναλλαγών	17.874	18.471	20.200	18.810	19.290	5,2	2,6
ΦΠΑ	16.582	17.315	19.015	17.680	18.030	6,6	2,0
πετρελαιοειδών	1.907	2.055	2.535	2.600	2.410	36,3	-7,3
καπνού	681	755	930	820	972	20,4	18,5
λοιπών	13.994	14.505	15.550	14.260	14.648	1,9	2,7
Λοιποί φόροι συναλλαγών	1.292	1.156	1.185	1.130	1.260	-12,5	11,5
(μεταβίβαση κεφαλαίων)	(831)	(698)	(760)	(720)	(828)	(-13,4)	(15,0)
(χαρτόσημο)	(459)	(458)	(425)	(410)	(432)	(-10,7)	(5,4)
Φόροι κατανάλωσης	9.569	10.986	12.830	11.918	11.640	24,5	-2,3
Φόρος ασφαλιστών	358	370	380	401	410	12,0	2,2
Τέλος ταξινόμησης οχημάτων	473	508	490	274	285	-42,1	4,0
ΕΦΚ καυσίμων	4.374	4.655	5.700	5.900	5.240	34,9	-11,2
Λοιποί ΕΦΚ (καπνού κ.λπ.)	2.924	3.210	4.090	3.500	3.911	19,7	11,7
Τέλη κυκλοφορίας οχημάτων	1.046	1.600	1.400	1.300	1.212	24,3	-6,8
Λοιποί φόροι κατανάλωσης	394	643	770	543	582	37,8	7,2
Έμμεσοι φόροι ΠΟΕ	434	485	390	376	530	-13,4	41,0
Λοιποί έμμεσοι	416	477	390	368	520	-11,5	41,3
(για ΕΕ)	(245)	(274)	(224)	(224)	(230)	(-8,6)	(2,7)
Σύνολο φορολογικών εσόδων (I+II)	49.724	54.144	55.669	51.912	52.860	4,4	1,8

Διάκριση των φόρων

Οι φόροι διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες, **άμεσους** και **έμμεσους**.

Οι άμεσοι φόροι είναι ονομαστικοί, δηλαδή αναφέρονται σε ορισμένα πρόσωπα και επιβάλλονται στο παραγόμενο εισόδημα ή την περιουσία του φορολογούμενου. Τέτοιοι φόροι είναι, ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων, ο φόρος ακίνητης περιουσίας κλπ.

Οι έμμεσοι φόροι είναι λειτουργικοί, δηλαδή επιβάλλονται στο δαπανούμενο εισόδημα και εισπράττονται όχι ονομαστικά, αλλά με την ευκαιρία πραγματοποίησης ορισμένων λειτουργιών, γεγονότων ή συναλλαγών. Τέτοιοι φόροι είναι ο Φ.Π.Α., τα τέλη χαρτοσήμου, ο Φ.Κ.Ε. (μόνο επί ασφαλιστηρίων συμβολαίων), οι δασμοί, οι φόροι κατανάλωσης κλπ.

Οι άμεσοι φόροι πλεονεκτούν έναντι των έμμεσων φόρων γιατί:

α. Είναι δικαιότεροι, αφού πλήττουν περισσότερο τους πολίτες που έχουν μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα, σε αντίθεση με τους έμμεσους φόρους που επιβάλλονται χωρίς καμία διάκριση σε όλους τους πολίτες.

β. Είναι πιο σταθεροί και οι πολίτες γνωρίζουν εκ των προτέρων τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, πράγμα που δεν συμβαίνει πάντοτε με τους έμμεσους φόρους.

Οι έμμεσοι φόροι πλεονεκτούν έναντι των άμεσων φόρων γιατί:

α. Είναι γρήγορης και μεγάλης απόδοσης, αφού επιβάλλονται εύκολα σε όλους τους πολίτες, πράγμα που δεν συμβαίνει με τους άμεσους φόρους.

β. Έχουν μικρότερο κόστος βεβαίωσης και εισπράττονται εύκολα, σε αντίθεση με τους άμεσους φόρους, που απαιτούν μεγάλες δαπάνες βεβαίωσης και η είσπραξή τους είναι δυσκολότερη.

Οι 7 Κανόνες φορολογίας

1.Ο κανόνας της **καθολικότητας** του φόρου, σύμφωνα με τον οποίο ο φόρος επιβάλλεται χωρίς διάκριση και χωρίς εξαιρέσεις σε όλους τους κανόνας της **φορολογικής δικαιοσύνης**, ο οποίος επιβάλλει όπως, κάθε φορολογούμενος εισφέρει στα κοινά βάρη, ανάλογα με την οικονομική του αντοχή και τα εισοδήματά του.

2.Ο κανόνας της **παραγωγικότητας του φόρου**, σύμφωνα με τον οποίο ο φόρος πρέπει να επιβάλλεται κατά τέτοιο τρόπο και ποσοστό, ώστε αφενός να επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή ταμειευτική απόδοση αυτού και αφετέρου να μην προτρέπει τους πολίτες να αναζητούν μεθόδους και ενέργειες που οδηγούν σε καταστρατήγηση του φορολογικού νόμου.

3.Ο κανόνας της **απλότητας του φόρου**, που επιβάλλει όπως οι θεσπιζόμενες φορολογικές διατάξεις είναι όσο γίνεται πιο απλές και κατανοητές, τόσο από τους εφαρμοστές των φορολογικών νόμων, όσο και από τους φορολογουμένους.

4.Ο κανόνας της **βεβαιότητας του φόρου**, η εφαρμογή του οποίου συμβάλλει αποτελεσματικά στην ορθή εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων. Αυτό επιτυγχάνεται πραγματικά όταν οι φορολογούμενοι είναι επαρκώς ενημερωμένοι για τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, ώστε να ανταποκρίνονται σε αυτές εμπρόθεσμα, αποφεύγοντας έτσι τις συνέπειες εκπροθέσμου καταβολής των φόρων και τις σχετικές ταλαιπωρίες.

5.Ο κανόνας σταθερότητας του φόρου

6.Ο κανόνας για λόγους φορολογικής δικαιοσύνης, **της διαφορετικής φορολογικής επιβάρυνσης** ορισμένων εισοδημάτων ή αγαθών όπως π.χ. τα εισοδήματα από κεφάλαια ή εργασία, τα αγαθά λαϊκής κατανάλωσης ή αγαθά πολυτελείας κλπ.

7.Ο κανόνας της **αποφυγής της διπλής φορολογίας** , ο οποίος πρέπει να εφαρμόζεται τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και στις σχέσεις μεταξύ διαφόρων Κρατών. Έτσι, σε διακρατικό επίπεδο έχουν υπογραφεί διμερείς συμβάσεις για την αποφυγή της διπλής φορολογίας.

Η χώρα μας έχει υπογράψει με αρκετά Κράτη και εφαρμόζει τέτοιες συμβάσεις.

Πηγές προέλευσης εισοδημάτων

Το εισόδημα ανάλογα με την πηγή της προέλευσής του διακρίνεται κατά τις επόμενες κατηγορίες ως εξής:

- A - Β.** Εισόδημα από ακίνητα.
- Γ.** Εισόδημα από κινητές αξίες.
- Δ.** Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.
- Ε.** Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις.
- ΣΤ.** Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.
- Ζ.** Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή.